

הקומנדו הימי במלחמת ההתשה

פעולות שייטת 13 מאז אפריל-מאי 1968 מבטאות את שלבי השינוי שהתרחשו בה: הגדלה שיטתית של היקף, סוג, אופי, מורכבות ותכיפות פעולותיה המבצעיות מחד, ושיפור וליטוש כישוריה המקצועיים מאידך. כל זאת, בהתחשב במצב הגיאו-אסטרטגי של הזירה ותוך מתן מענה הולם לצרכי צה"ל ומדיניותו. השינויים נעשו בכפוף לקווים המנחים וההיערכויות שתוארו לעיל ולאורן של אבני דרך שליוו אותם.

שלב ראשון: חצייה עצמאית של מכשולי מים

השלב הראשון של השינויים כלל את המבצעים הבאים:

- **מבצע "אסותא"** (אפריל 1968). במבצע זה חדרו שני קצינים משייטת 13 עד לפיתחת המנהרה בנהר הירמוך שבגבול ישראל-ירדן-סוריה, כדי לבדוק אפשרות של פיצוץ דלתות המנהרה והצפת תעלת הע'ור. לאור הממצאים הוחלט לא לפוצץ את הדלתות.
- **מבצע "מוצב המזח"** – פורט תוופיק (מאי 1968): לפעולה זו יצאו ארבעה לוחמים ומפקד השייטת. הם הטמינו חביות נפץ בקרקעית פתח התעלה להפעלה מן המוצב, במטרה לסכל שיט מצרי בתעלה.
- **מבצע "בוגר"** (מאי 1968). בפעולה זו חדרו שישה לוחמים, בעזרת קיאקים, לבריכות שממזרח לפורט פואד שבצפון התעלה, ומיקשו את סוללות העפר מסביב לאחת הבריכות, אשר שימשו לחדירות של המודיעין המצרי. סיור מצרי נפגע כתוצאה מהפעולה. חדירה דומה בוצעה בחוף המזרחי של ים המלח.

שלב שני: שיתוף פעולה עם סיירת מטכ"ל וסיוע בחציית מכשולי מים

שלב זה כלל את **מבצעי "פינגווין"** – פעולות שהתבצעו בכל לילות החושך של שנת 1968. בפעולות אלו סייעה השייטת לסיירת מטכ"ל לחצות את תעלת סואץ לתוך השטח המצרי לשם איסוף מודיעין. תפקיד השייטת היה לתפוס את "ראש החוף", לאבטח אותו, להעביר את כוח הסיירת לגדה שמנגד ולהחזירו לשטחנו. בעקבות מבצעי "פינגווין" כתב הרמטכ"ל, חיים בר-לב, למפקד שייטת 13, ב-2 בדצמבר 1968:

רס"ן זאב אלמוג

מפקד שייטת 13

מפקד חיל הים

הנדון: מבצע "פינגווין" – הערכה

ביצועו המושלם של מבצע "פינגווין" הוכיח שוב כי אין גבול ליכולת הביצוע, כושר האלתור ומעל לכל למסירות ועוז הרוח של הצולל הישראלי. הנני מברך אותך, זאב, ובאמצעותך את אנשי ה שייטת שנטלו חלק בביצוע, על עבודתכם המסורה ועל הישגכם המרשימים.

חיים בר-לב – רב אלוף
ראש המטה הכללי

בעקבות מבצעים אלה גברה ההערכה ליכולתה של שייטת 13 והחלה לתפוס אחיזה ולשאת פרי. הדבר בא לידי ביטוי בהטלה עליה של פעולות מגוונות ועצמאיות, אם כי היקפן היה לפי שעה קטן יחסית.

בין אפריל 1968 לאפריל 1969 – שנת העבודה של צה"ל – לא היה שינוי במצב שנוצר בקו התעלה בעקבות מלחמת ששת הימים. המצרים לא העזו בתקופה זו לחצות את התעלה ועדיין לא האמינו בסיכויי ההצלחה שלהם לעשות זאת, למרות שהצבא המצרי הצליח להתארגן מחדש בעזרת הציוד הסובייטי והמומחים הצבאיים שהגיעו מברית המועצות. צבאות ישראל ומצרים ניצבו זה מול זה כשקו המים של התעלה, החסומה לתנועת כלי שיט, מפריד ביניהם, והמגע היחיד ביניהם, כמו בשנה שחלפה, היו תקריות אש ופעולות לחימה זעירה.

עקומת התקריות עלתה ככל שהתקרבו התקופה לסיימה. בין ינואר לאפריל 1969 היו תקריות תכופות ביותר, בעיקר בחודש מארס 1969. היוזמה בתקריות אלו הייתה ברובה של המצרים. עוד קודם לכן, בתקריות גדולות בספטמבר ובאוקטובר 1968, הצליחו המצרים לגרום אבידות לצה"ל (25 הרוגים ו-51 פצועים). אבידות אלו נגרמו בעיקר בשל חולשת קו הביצורים, שאיפשרה השגת הפתעה בהנחתת ארטילריה על הקו הקדמי ועל כוחות עורפיים שהיו בטווח היעיל של התותחים המצריים.

תקריות האש באזור התעלה בספטמבר ובאוקטובר 1968, הובילו למבצע "הלם 1", שנערך ב-31 באוקטובר. המבצע כלל פעולת חבלה בשלושה ימים עדים בעומק מצרים: בגשר קנא, בגשר-סכר חמאדי שעל הנילוס ובתחנת הטרנספורמציה דרומית-מזרחית לנג'ע חמאדי. החבלה בגשרים ובסכר בוצעה על ידי "מזלפים" (מטענים חלולים) שהוטלו ממסוקים, ואילו הפגיעות בתחנת הטרנספורמציה בוצעו על ידי כוח מוטס של סיירת חטיבה 35, בפיקודו של סרן מתן וילנאי. במהלך המבצע נהרגו שני שומרים מכוחות האויב ונהרסה מכונית אחת. המבצע גרם להפסקת חשמל במצרים העילית ולהלם לנאצר ולמשטרו. כתוצאה מכך, נפסקו

הפעולות היזומות של המצרים בתעלה ונאצר פנה להקים "צבא עממי", להגנת העורף ומתקנים חיוניים. לצה"ל ניתנה הפוגה של למעלה מארבעה חודשים, שנוצלה כדי לשפר את יכולת המגננה שלו במערב סיני.

הישגי המצרים בספטמבר- אוקטובר 1968 הביאו לפעילות ביצורים קדחתנית של צה"ל, בעיקר במסגרת מבצע "מעוז". בסוף אוקטובר גם תוגברו חצי האי סיני וקו התעלה בחטיבת שריון נוספת, שהשתלבה במסגרת האוגדה הסדירה שהוקמה מיד לאחר מכן, בפיקודו של תת-אלוף אברהם אדן ("ברן"). משהושלם, בחודש מארס 1969, עיקר מבצע "מעוז" ומרבית הביצורים היו בעלי שכבת פיצוץ, לקח צה"ל את היוזמה בידיו. בסיכומה של שנת 1969 היו למצרים נזקים כבדים כתוצאה מפעילות צה"ל יותר מאשר בשנים 1967 - 1968.

שלב שלישי: פעולות משולבות – חי"ר עצמאי, סיורי יעדים וחבלה ימית

הרקע האסטרטגי- מדיני החדש שנוצר בחזית התעלה סלל את הדרך לשלב הבא בהתפתחות שייטת 13, הן במישור המקצועי והן במבצעים עצמאיים בשטח. שלב זה כלל פעולות משולבות של כוחות חי"ר, חבלה ימית וסיורי יעדים, ששימשו הן כתכלית בפני עצמה והן כהכנה לקראת משימות גדולות ומורכבות יותר. השלב השלישי כלל את המבצעים הבאים:

- **מבצע "להב 30"** (29 בינואר 1969). במבצע זה, לוחמי שייטת 13 חצו את מפרץ סואץ באמצעות סירות גומי סימן 5, נחתו בגדה המערבית שבצפון- מערב המפרץ ומיקשו את ציר החוף המצרי. הם הניחו בשולי הכביש מוקש צד מסוג חדש שפותח על ידי חיל ההנדסה. המוקש, שהופעל על ידי שינויים בלחץ האוויר הנוצרים בעקבות רכב חולף, התפוצץ משום מה מעצמו, ככל הנראה כתוצאה מלחץ הרוחות החזקות השוררות באזור זה, אך איש לא נפגע.
- **"בוסתן 1"** (מארס 1969). שלושה לוחמים של השייטת, ממונעים ב"חזיר", ביצעו סיור תת- מימי מקדים ב"אי הדלק" שבצפון-מערב מפרץ סואץ, במטרה לאסוף נתונים לשם הכנת תוכנית חבלה לפיצוץ המתקן. המדובר במסוף ששאב דלק ממכליות בדחי של 60,000 טון, שנצמדו אליו. מהמסוף הוזרם הדלק לבתי הזיקוק של סואץ.
- **"בוסתן 2"** (13 במארס 1969). ארבעה לוחמים, שהובלו בשני "חזירים", חיבלו ב"אי הדלק" באמצעות שמונה מוקשים גדולים, שהודבקו מתחת למים לשמונה מתוך 15 עמודי הסמך של המתקן ונועדו להפעלה בפיצוץ אחד בו- זמנית. המטענים לא הספיקו כדי להפיל את מסוף הדלק (לא היו ברשות לוחמי השייטת מטענים נוספים), אך הם ערערו את המבנה. מכלית שנקשרה מאוחר יותר למסוף הוטבעה על ידי ירי

מטנק. בעת טביעתה היא משכה – כתוצאה מהתערערות המיתקן – את המסוף אל קרקעית הים.

- **שדה הנפט "מורגאן"** (תחילת אפריל 1969). ארבעה לוחמים, עם שני "חזירים", שהובלו על סיפון אוניית העזר "בת-ים", ביצעו סיור מקדים לאיסוף מודיעין על משטח ההפקה של שדה הנפט "מורגאן" שנמצא בלב ים, במרכז מפרץ סואץ, מול אבו רודיס. המודיעין שנאסף נועד להכנת תוכנית חבלה במתקן למקרה שיוחלט לפוצצו. הסיור בוצע והושלם בתנאי ים קשים.
- **"להב 32"** (20 באפריל 1969). שמונה צוללים עם שני "חזירים" ביצעו סיור מקדים לאיסוף מודיעין על מבצר האי גרין, במטרה לבדוק אפשרות לפשיטת חי"ר ולאסוף נתונים חיוניים לתכנונה. בסיור נמצא, כי כוננות השומרים ורמת הפעילות במועד המתוכנן לפשיטה היו גבוהות, אך אותרה נקודת פריצה ליעד בצפון. עוד נמצא, כי עומק המים בגאות מאפשר גישה מוסתרת לאזור הפריצה, וכי במועד בו תוכננה להתבצע הפריצה לא היו זרמים סביב המבצר. כמו כן נאספו נתונים על אתרי עזר סמוכים ועל תנועת כלי השיט סביב היעד.

שיתוף הפעולה עם סיירת מטכ"ל נמשך גם בשלב זה. הפעם הוא כלל מרכיב נוסף: השיטת סייעה לסיירת מטכ"ל בחציית מכשולי מים ובביצוע פעולות חי"ר. ביטוי לכך היו המארבים בתעלה שבוצעו בניהול הסיירת:

- **"בולמוס 3"** (10 במאי 1969). כוח מסיירת מטכ"ל, שמנה 15 לוחמים בפיקודו של סא"ל מנחם דיגלי (שהחליף את עוזי יאירי כמפקד הסיירת), ביצע מארב רכב בכביש שממערב לתעלת המים המתוקים, בקטע הצפוני של תעלת סואץ. חציית התעלה בוצעה בעזרת שלוש סירות גומי סימן 1. כוח של שיטת 13, שמנה שמונה לוחמים, תפס את "ראש החוף" בגדה המצרית ואיבטח את החצייה. התוצאה הייתה שני מצרים הרוגים והשמדת רכב מצרי. כוחותינו חזרו בשלום.
- **"בולמוס 4"** (13 במאי 1969). במבצע זה נעשה ניסיון חוזר, בפיקוד סא"ל דיגלי, להציב מארב באותה שיטה ובאותו הרכב כוחות כפי שנעשה במבצע "בולמוס 3". חייל מצרי, שהתגלה בתצפית מהגדה שלנו ממש לפני החצייה, גרם לכך שנקודת החצייה הועתקה 800 מטרים דרומה. ניסיון החצייה בנקודה החדשה נעשה בניגוד לדעתי וחרף אזהרותי. התנגדתי לכך, מכיוון שהנקודה לא נצפתה משך זמן מספיק, ומשום שהמארב היה אמור להתבצע בסמיכות קרובה מידי למארב הקודם. בעיקר התנגדתי לכוונה לחצות את התעלה בסירות גומי ולא בשחייה – צעד שיחשוף את הכוח להתגלות ולפגיעה. ואכן, זוג חיילים מצריים שהמתין בעמדה פתח באש מטווח קרוב על הכוח החוצה בסירות. קצין מהסיירת (סג"ם חיים בן-יונה) נהרג. שאר

הכוח נסוג לגדה שלנו בשחייה , תחת אש עזה . המשימה לא הושלמה . כישלון המבצע, שנעשה בניגוד לתפיסה המקצועית של שייטת 13 באשר לאופן המעבר של מכשול מים ותוצאותיו, הטיל צל על יחסי השייטת עם סיירת מטכ"ל, ושיתוף הפעולה ביניהן קיבל תפנית חדשה.

בזירת התעלה עדיין נמשכה בתקופה זו ההטרדה הבלתי פוסקת מהצד המצרי . ד"ר מוסטפא כבהא, בספרו **מלחמת ההתשה בראי המקורות המצריים**, אומר:¹
ב- 23 באפריל הודיעה מצרים על ביטול הסכם הפסקת האש באופן חד- צדדי. ישראל מצידה השיבה בהתקפה שנייה על תחנות הכוח בנג'ע חמאדי. כמו כן, ישראל החלה להפגיז באופן שיטתי את ערי התעלה , כאמצעי לחץ על המצרים להפסיק את מלחמת ההתשה . אך גם הנזקים הכבדים שנגרמו לתשתית הכלכלית בערי התעלה וגם בריחת התושבים (כמיליון נפש) והבעיות שנוצרו בעקבות עזיבת בתיהם ונהירתם לעבר קהיר , לא שכנעו את המצרים להפסיק את יוזמות הלחימה.

התגובה הארטילרית של צה"ל במהלך הקרבות הארטילריים הכבדים שהתחוללו לכל אורך תעלת סואץ, הפגיעה ב"אי הדלק" במארס 1969, ופשיטות הצנחנים בעמק הנילוס בליל 29 - 30 באפריל 1969 (מבצעי "בוסתן" ו"בצורת"), שבמהלכן הם פגעו בקו מתח גבוה , בסכר ובגשר, לא הביאו להפסקת אש . ההחלטה שהתגבשה בצה"ל הייתה, אפוא, שאין להסתפק עוד בפעולות מסוג זה , אלא יש להלום באויב בקו החזית עצמו ובאגפיו . החלטה זו הובילה אל שני המארבים מעבר לתעלה ("בולמוס 3" ו"בולמוס 4" שהוזכרו כבר), אך גם לא הביאו לשינוי משמעותי במצב.

במטכ"ל, בפיקוד הדרום ובמפקדת קצין צנחנים וחי"ר ראשי תרו אחר יעדים, שהפגיעה בהם תצביע על עליונותו האיכותית של צה"ל ועל יתרון כוח הלחימה שלו ותכה גלים משמעותיים יותר בקרב האויב . הדי הפעולות אמורים היו להביא לבלימת מדיניות האש של המצרים ולחיזוק כוח ההרתעה של ישראל.

זה היה הרקע לבחירת המתחם המוגן בחצי האי עדבייה כיעד לפעולה.

שלב רביעי: פשיטת חי"ר של השייטת בפיקוד עצמאי

ששה ימים לאחר ביצוע המארבים מעבר לתעלה במסגרת "בולמוס 3" ו"בולמוס 4", ביצעה השייטת סיור מודיעין במוצב החוף שבחצי האי עדבייה , לקראת ביצוע אפשרי של פשיטה עליו. סיור זה קבע סטנדרטים חדשים וציון דרך נוסף במעמדה של השייטת : נוצר צומת, בו

¹ כבהא, שם, עמ' 6.

הצטלבו שתי החלטות – מצד אחד, בשלה החלטה ברמה הצה"לית לשנות ולהעצים את אופי הפעולות נגד מצרים, ומצד שני, בשלה הנכונות של המטה הכללי להטיל על שייטת 13 – לראשונה בתולדות צה"ל – ביצוע עצמאי של פשיטות יבשתיות מן הים, בכוח בסדר גודל מחלקתי ומעלה. מבחינתה של השייטת, הייתה זו מעין "חציית הרוביקון".

באותו פרק זמן הייתה השייטת בעיצומן של הכנות, אימונים וניסויים לגיבוש התוכנית וטכניקות הפעולה לקראת הפשיטה על האי גרין. במקביל, נמשכו המארבים בתעלה, יחד עם סיירת מטכ"ל. נוכח מחסור במודיעין עדכני הדרוש לביצוע פשיטה עתידית על עדבייה, עלתה האפשרות להטיל על השייטת לסייר על שפת יעד זה ולהשלים את המודיעין החסר. לצורך באיסוף מודיעין, שהיה העילה לסיור, נוסף מניע, שדירבן אותי לקבל עלינו את ביצוע הסיור: הערכת, שהסיור עשוי להעניק לנו "מקדמה" בוויכוח העקרוני והמעשי – שאת טעמו כבר חשתי קודם לכן במפגשי עם קצח"ר – סביב השאלה מיהו הגורם המתאים ביותר לבצע את הפשיטה עצמה.

חצי האי עדבייה היה יעד מוגן, השוכן ל"חוף ימים", ממקום על שרטון חול ומוקף ביצות. היעד היה מצויד במערכות גילוי ותצפית, הסתייע בכוחות ניידים בחוף ובים וגובה בכוח אש ארטילרית. לפי גורמי אמ"ן, יכולת ההתערבות של הכוחות שהיו מצויים בשטח נשענה על כוננות מהירה (כ-30 דקות). מצדי, הייתי חדור הכרה – וגם הדגשתי זאת ללוחמים בשייטת – כי יש לנו יתרון סגולי על פני האויב, והוא מצוי ביכולתנו להגיח ישירות מן המים ולחדור בחשאיות אל היבשה בכל אתר, לכל צורת קו חוף ובכל מצב ים; ומה שאינו פחות חשוב, היא יכולתנו להגיע למקום שכוחות יבשה, ולו גם המובחרים שבהם, יתקשו להגיע. ואכן, בשנה האחרונה התאמנה השייטת להגיח אל החוף גם בקבוצות גדולות בשחייה או בצלילה ושיפרה, במאמצים רבים, את תורת הלחימה הקרקעית שלה. בזכות היתרונות הייחודיים האלה, הערכתי שאנו יכולים להפתיע את האויב ולהלום בו.

כוח לוחמי השייטת, שיצא לסיור בחוף עדבייה ב-19 במאי 1969, היה מורכב משמונה לוחמים, כולל מפקד השייטת, והובל בשני "חזירים". המטרה הייתה ביצוע סיור מודיעין במוצב המוגן, שהוגדר כ"תחנת חוף" או "תחנת מכ"ם", שנמצא בחצי האי ראס עדבייה שבצפון-מערב מפרץ סואץ. הסיור נועד, כאמור, להשלים ידיעות ונתונים לשם תכנון פשיטה קרקעית נגד המתחם. הכוח נעזר במעכ"ן (מערכת כוונן אלקטרונית המנתבת את הכלים בעזרת אותות) של חיל האוויר לשם ניווט אל היעד.

כוח הסיור איתר וזיהה את נקודת החדירה האפשרית ליעד ואסף מידע הנוגע לנגישות אל המוצב, לקו החוף וצורתו, לזרמי החוף, לקרקעית החוף ולתנאי הגאות. כמו כן התרשמו מרמת השמירה ומפעילות האויב ביעד, שנראו שגרתיות.

כבר לקראת ביצוע הסיור בניתי את התוכנית העקרונית לביצוע הפשיטה על ידי השייטת. ידעתי, שבראש וראשונה עליה לעמוד במבחן המודיעין שייאסף בסיור. ואמנם, הנתונים

שאספנו והתוכנית שה צענו שכנעו את הרמטכ "ל, חיים בר-לב, להטיל על שייטת 13 את ביצוע הפשיטה הקרקעית על יעד זה.

השייטת הכינה את פעולת הפשיטה היבשתית באורח יסודי , במשך חודש ימים . הפעולה ביעד נועדה להתבצע עם כוח מצומצם יחסית . ההלם שגורם ההפתעה אמור היה ליצור על האויב בעת הפריצה ליעד צריך היה להיות מושג באמצעות הגעה אליו בשחייה מלב ים . דבר זה איפשר לנו להתבסס על כוח מצומצם של 25 לוחמי שייטת בלבד .

הפשיטה על עדבייה - "בולמוס 5" (21 ביוני 1969) תפורט בנפרד.

שלב חמישי: פשיטה בכוח חי"ר גדול ובפיקוד השייטת – המבצע באי גרין

הפשיטה על עדבייה סימנה, כאמור, נקודת מפנה באופי פעולותיו של צה "ל במצרים . הפשיטה על האי גרין (20 ביולי 1969) ציינה תחילתה של תקופה שנייה במערכה זו (שנמשכה עד 7 בינואר 1970), שהתבטאה בהחלטתו של הרמטכ "ל להעביר מהצנחנים לשייטת 13 את ביצוע הפשיטה על מועדון הקצינים המצריים ועל מחנה חיל הרפואה המצרי באגם המר הגדול , ולאחר מכן בהסכמתו להצעתו לפשוט על האי גרין . אם הפשיטה על תחנת החוף ראס עדבייה ציינה את "חציית הרוביקון" של שייטת 13, בכך שהיא שיקפה הכרה דה-פקטו בכישורי השייטת לבצע פשיטה על יעד קרקעי , הפשיטה על האי גרין, חודש בלבד לאחר מכן , הייתה אישור והכרה דה- יורה בכישוריה אלה . על השייטת הוטל עתה לבצע פשיטה קרקעית בשטח בנוי , מוגן ומורכב מאין כמותו – המבצר על האי הירוק – שהייתה מן הקשות והמורכבות ביותר שבוצעו אי פעם בצה"ל.

ההחלטה במטכ"ל לבצע פשיטה על מבצר האי גרין באה בעקבות רי בוי האבידות של צה"ל בקו התעלה , שהגיע לשיאו אור ל- 10 ביולי, בפשיטה המצרית על חניון הטנקים במזח שמדרום לפורט תופיק, בה נהרגו שבעה מחיילי צה"ל וחמישה נפצעו.

את הפשיטה על האי גרין הקדים שלב קצר של סיור חופי , לקראת מבצע רב-ממדים אחר – פשיטה של כוח משוריין של צה"ל לאורך רצועת חוף נרחבת בגדה המערבית של מפרץ סואץ, שנועדה להתבצע ב- 25 ביולי. הסיור לקראת הפשיטה המשוריינת בוצע ב- 17 ביולי על ידי יחידת הצוללים ההגנתיים (יחידה 707), יומיים בלבד לפני הפשיטה על האי גרין . תוצאת הסיור הראתה שלא היה חוף מתאים להנחתת הכוח המשוריין, וכתוצאה מכך נדחתה הפשיטה לפחות עד למציאת חוף מתאים אחר.

מבצע "בולמוס 6" (19 ביולי 1969 האי גרין) - יפורט בנפרד

שלב שישי: לוחמה זעירה ימית קלאסית

למרות האבידות והנפגעים שהיו לשייטת 13 בפשיטה על האי גרין, לא פסקה בה הפעילות המבצעית. כבר למחרת הפשיטה על האי, ובמהלך החודש וחצי שלאחר מכן, נערכה השייטת מחדש ובצעה שלושה מבצעים מיוחדים בתחום הימי, שהיו יוצאי דופן בתולדותיה.

סיור לבדיקת חוף נחיתה – "רביב קטן" (13 באוגוסט 1969)

שמונה לוחמים, בתובלת שני "חזירים", יצאו לבדיקת חוף בגדה המערבית של מפרץ סואץ, בנקודה הנמצאת מערבה לראס סודר, לצורך נחיתה כוח משוריין. החוף שנבדק נמצא מתאים לביצוע נחיתה. בנוסף לכך, נועד המבצע לבחור את נקודת הירידה למים ולהכין את תוכנית הטיבוע המתוכננת בראס סאדאת.

פעולת הסיור שמשה לנו "מודל חי" לפשיטה של הגעה חשאית ליעד ופעילות בו מבלי להתגלות. שוב הוכיחו ה"חזירים" ומפעיליהם את יעילותם ואת כושר החדירה החשאית שלהם, חרף סיורי הסט"רים המצריים בגזרת הסיור.

כפי שכבר צוין, הסט"רים המצריים היוו מכשול לביצוע הנחיתה של הכוח המשוריין, והשמדתם הוגדרה בתנאי לביצוע פשיטתו של כוח זה. אי לכך, החליט המטה הכללי להפעיל את שייטת 13 בלילה שקדם לביצוע הנחיתה. הכוונה הייתה להסמיק ככל האפשר את מועד הפיצוץ של הסט"רים (בעזרת מוקשי "עלוקה" עם מנגנוני השהייה) למועד הנחיתה. היכולת של השייטת לפעול בחשאי ולהביא לפיצוץ מושהה של המטרות הייתה הסיבה להעדפתה על פני חיל האוויר.

החלטת המטכ"ל לדחות את ביצוע פשיטת הכוח המשוריין ל-5 בספטמבר הכבידה על השייטת. הרצון לאפשר לשלוש הנחתות שנועדו להוביל ולהנחית את הכוח לנצל את החשיכה ולדלג בחשאי במהלך שלושה לילות מבסיסן בשארם א-שייח אל נקודת ההעמסה והזינוק של הכוח המשוריין בראס סודר, יצר תנאים קשים ביותר לביצוע פעולת השייטת: התאריך החדש היה בלילה חשוך שהקשה על איתור המטרות; גם לא ידענו מה היא נקודת העגינה המדויקת של הסט"רים; וצדודית הסט"רים, שהייתה נמוכה, הקשתה עוד יותר על הזיהוי. השייטת יצאה, לפיכך, לבצע את מה שהוגדר כ"סיור אלים", שפירושו היה, שאם לא יימצאו הסט"רים, או אם הם לא יהיו במצב עגינה (כפי שהיה בלילה בו ביצענו את סיור "רביב קטן"), כשהסט"רים היו בתנועת סיור), לא נוכל להצמיד להם מוקשים.

מבצע "אסקורט 1" (5 בספטמבר 1969)

למרות התנאים המגבילים, הוחלט שכוח ה"חזירים" ינוע בכל זאת לאזור העגינה המשוערת וינסה להדביק את המוקשים. מראש נקבע, כי אם המשימה לא תתבצע יידחו שתי הפעולות – "אסקורט" ו"רביב" – שהיו המתוכננות להתבצע זו אחר זו בהתאמה.

ואמנם שני הסט "רים המצריים נמצאו בתנועה בלילה זה ואי אפשר היה להדביק להם את מוקשי ה"עלוקה". התוצאה הייתה דחיית ביצוע "אסקורט" ל- 7 בספטמבר ודחייה בהתאם של "רביב" ל- 8 בספטמבר.

"אסקורט 2" – טיבוע הטרפדות בצפון-מערב מפרץ סואץ (7 בספטמבר 1969)
שיטת הפעולה והרכב הכוחות ל "אסקורט 2" לא שונו באופן עקרוני בהשוואה ל "אסקורט 1". עם זאת, חלה החמרה במספר פרמטרים. קרוב לחצות הלילה הצליחו ה "חזירים" לאתר את שני הסט "רים המצריים בנקודה הקרובה לקצה הדרומי של שטח הסריקה המתוכנן. כל שמונה המוקשים הודבקו, ומנגוני "אי-הורדה" הוצמדו בתחתיות שני הסט "רים וגרמו להם להתפוצץ. שלושה לוחמים מתוך ארבעה אנשי הצוות של אחד ה "חזירים" נהרגו בדרכם חזרה כתוצאה מהתפוצצות "מוקש השמדה עצמית", בשל ליקוי במבנה ההנדסי שלו. גופות ההרוגים נשמרו על ידי הלוחם הרביעי, שנפצע קשה והמשיך לשחות לידם משך למעלה משש שעות. הם נמשו מהמים בשעת בוקר באמצעות מסוק. בעקבות "אסקורט 2" יצא לדרך מבצע "רביב" להנחתת הכוח המשוריין, והוא בוצע בהפתעה גמורה לאויב המצרי.

עם סיום מבצע "אסקורט" שיגרו הרמטכ"ל ומפקד חיל הים מכתבי הערכה חמים למפקד השייטת וללוחמים שנטלו חלק בתכנון ובביצוע הפעולה הקשה, והביעו צער רב על נפילת השלושה.

בארבעת החודשים שלפני הסכם הפסקת האש עם מצרים, באוגוסט 1970, שוב השתנתה מדיניות הלחימה של צה"ל בשטח מצרים. בתקופה זו חלה ירידה בכלל פעולות המשא"ג (מנע, שיבוש, אזהרה וגמול): השתנתה מדיניות הלחימה הקרקעית, שעברה להתבסס ברובה על פעולות מוסקות, תוך הימנעות ממגע לחימה ישיר עם האויב; וגבר השימוש בהפצצות אוויריות בקו הקדמי, ובכלל זה תקיפת מעגנים ימיים, כמו ע'רדקה וראס בנאס – האחרונים כתגובה על פגיעות המצרים בנמל אילת ובסירת הדייג "אורית". התקיפות במצרים באמצעות מטוסי קרב של חיל האוויר באו, בין השאר, כתחליף לאמצעים האוויריים שבשימוש שייטת 13, (מערכת הצניחה לים, מערכת התובלה במתלה מטען של מסוקים מעל הים), שרמת אמינותם נמצאה פגומה והשימוש בהם נפסל. האמצעים הימיים שהתאימו לפעולה בזירה זו, כגון "סנוניות", בוששו להגיע לשייטת, בשל העיכוב ברכישתם.

(מתוך ספרו של האלוף זאב אלמוג 'עטלפים בים האדום')